

RES HUMANANA

Humanizm
Racjonalizm
Kultura świecka

5/132

2014 r.

DWUMIESIĘCZNIK • ISSN 0867-847X Indeks 33426X • Numer 5 (132) 2014 Rok wyd. XXII • Cena 7,00 zł (w tym 5% VAT)

**Profesor
Magdalena ŚRODA**
**Mam odwagę mówić
co myślę**

czytaj s. 17

KOMENTARZE

- Europejski wybór Donalda TUSKA
- Jerzy HAUSNER o ważnych polskich sprawach
- Wokół klauzuli sumienia
- Rehabilitacja teologii wyzwolenia

KLAUZULA SUMIENIA I PRAWA PACJENTA

Debata z udziałem Wandy NOWICKIEJ, Zbigniewa SZAWARSKIEGO i Mirosława WYRZYKOWSKIEGO

CZAS WSPÓŁCZESNEJ CYWILIZACJI

Jan DĘBOWSKI i Lech OSTASZ

ŚWIADECTWA

Karol MODZELEWSKI
Józef TEJCHMA
Michał HELLER

Marcin KORNAK

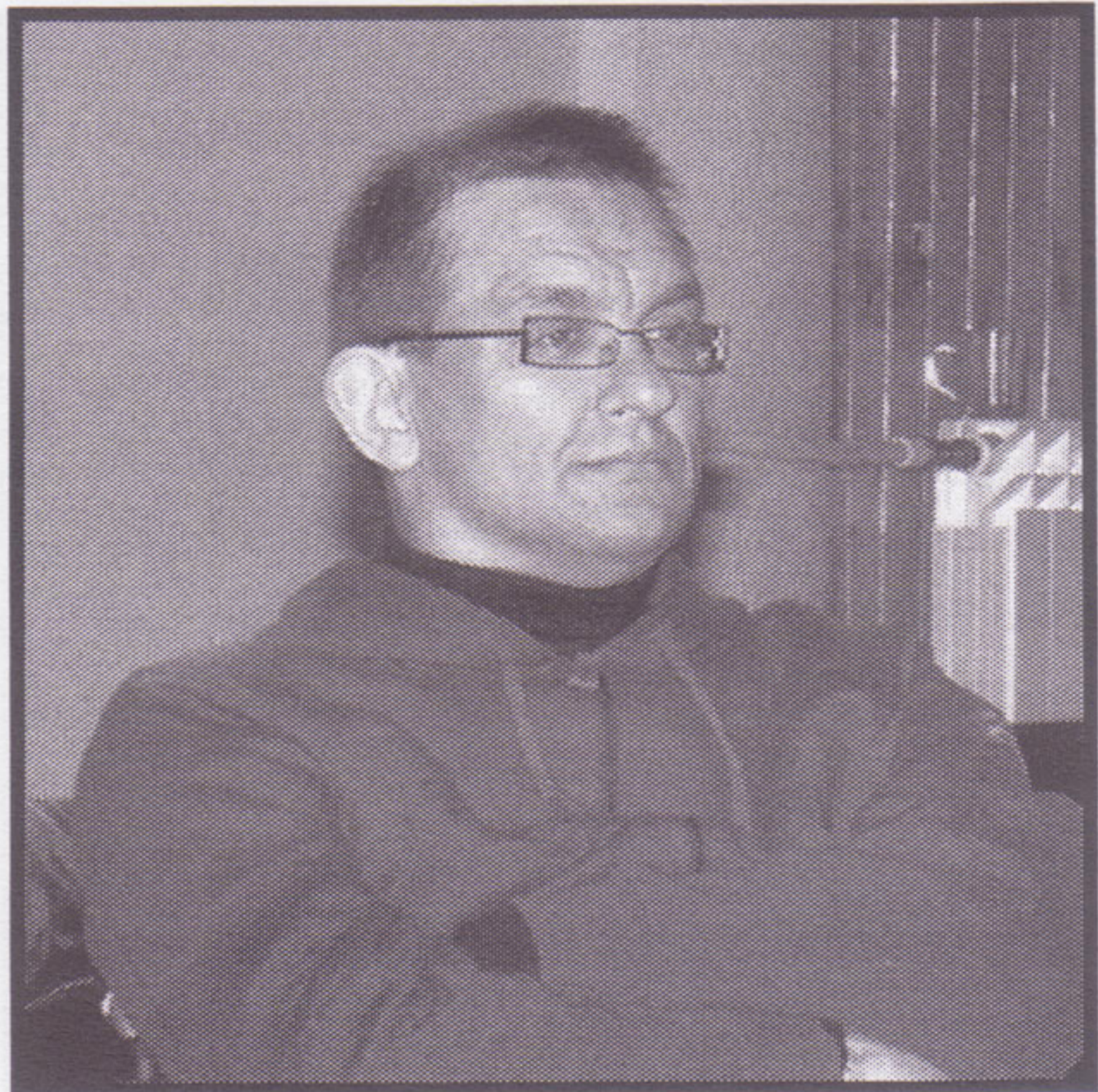
FORUM

FILOZOFICZNO-LITERACKIE

Maria SZYSZKOWSKA
Eugeniusz KABATC
Wacław SADKOWSKI

Jacek SYSKI

Ponadto: wśród książek i czasopism

Anna TATAR

Marcin Kornak

– założyciel i prezes
Stowarzyszenia „NIGDY
WIĘCEJ”

Były prezydent Polski Aleksander Kwaśniewski napisał w liście kondolencyjnym skierowanym do przedstawicieli Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”: „Marcin Kornak był odważnym człowiekiem o wielkim sercu, który poświęcił wiele lat budowaniu świata pozbawionego dyskryminacji. Zapoczątkował wiele pięknych inicjatyw na rzecz tolerancji i promocji wielokulturowości, które wzbogaciły nasze społeczeństwo. Mieliśmy przyjemność nie tylko doświadczać efektów jego szczytnych działań, ale także podziwiać jego szczególną determinację i nieustający optymizm. Jego zasługi pozostaną z nami na zawsze. Wszyscy z wielkim bólem i żalem przyjęliśmy wiadomość o jego odejściu. To ogromny cios zarówno dla magazynu «NIGDY WIĘCEJ», który stracił wspaniałego twórcę, jak również dla całego naszego kraju, który dzięki nieustrudzonym wysiłkom Marcina Kornaka stał się bardziej tolerancyjny i otwarty na drugiego człowieka”.

Marcin Kornak, założyciel i prezes Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” oraz redaktor naczelny magazynu „NIGDY WIĘCEJ”, zmarł nagle 20 marca 2014 r. Był działaczem społecznym, komentatorem życia publicznego, a także poetą i autorem tekstów utworów grup rockowych ze sceny niezależnej. Od 15. roku życia, po wypadku, poruszał się na wózku inwalidzkim.

W 1992 r., jako dwudziestokilkuletni chłopak, założył w swoim rodzinnym mieście, w Bydgoszczy, nieformalną, młodzieżową Grupę Anty-Nazistowską. Była to odpowiedź na podpalenie przez nazi-skinów akademika, w którym mieszkali studenci z Afryki i Azji. Napastnicy obrzucili budynek koktajlami Mołotowa. Dwa lata później Marcin założył magazyn „NIGDY WIĘCEJ” – obecnie główne pismo antyrasistowskie w Europie Środkowowschodniej. Promuje ono ideę wielokulturowości oraz dorobek kulturalny mniejszości narodowych i etnicznych. Na łamach magazynu gościli m.in. prof. Władysław Bartoszewski, Marek Edelman, Jerzy Giedroyc, prof. Michał Głowiński, prof. Maria Janion, Jan Karski, Jacek Kuroń, Szymon Wiesenthal i wielu innych wybitnych autorów, specjalistów w dziedzinie ksenofobii i rasizmu oraz autorytety życia publicznego.

W 1996 r. Marcin zostaje prezesem Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” i inicjuje szereg kampanii społecznych, w których – na przestrzeni kilkunastu lat – uczestniczą tysiące osób i to nie tylko w Polsce – przedsięwzięcia te bowiem znajdują sympatyków i naśladowców także w krajach Europy Wschodniej i Zachodniej. Marcin rozbudowuje i koordynuje sieć wolontariuszy, dzięki swojemu entuzjazmowi, pasji i erudycyjnej wiedzy przyciąga do współpracy kolejne osoby i organizacje mniejszości. Już w 1996 r. „NIGDY WIĘCEJ” inicjuje udaną kampanię na rzecz umieszczenia w Konstytucji Rzeczypospolitej zakazu działania organizacji faszystowskich i rasistowskich (art. 13).

Wraz z upływem czasu Stowarzyszenie, dzięki znakomitemu współdziałaniu – i przyjaźni – Marcina Kornaka i Rafała Pankowskiego (socjologa i politologa, obecnie profesora warszawskiej uczelni Collegium Civitas, wybitnego badacza skrajnej prawicy w Polsce i Europie), nawiązuje współpracę z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Rada Europy, Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. „NIGDY WIĘCEJ” aktywnie uczestniczy też w międzynarodowych sieciach antyrasistowskich: UNITED for Intercultural Action, International Network against Cyber Hate (INACH), Football

against Racism in Europe (FARE), Helsinki Citizens' Assembly (hCa) oraz Anti-fascist Network for Research and Education (Antifanet). We współpracy z wymienionymi tu partnerami organizuje liczne międzynarodowe konferencje i warsztaty w Polsce i na świecie.

Dzięki konsekwentnym i skutecznym działaniom przeciwko rasizmowi i ksenofobii „NIGDY WIĘCEJ” zdobywa renomę w kraju i zagranicą – staje się organizacją wyspecjalizowaną w monitorowaniu przestępstw popełnionych przez neofaszystów i skrajną prawicę. W 1996 r. Marcin zaczyna prowadzić – i kontynuuje tę pracę nieprzerwanie przez 18 lat – *Brunatną Księgę*, zawierającą opisy zdarzeń na tle rasistowskim, ksenofobicznym i aktów dyskryminacji na terenie Polski. Jest ona publikowana w kolejnych numerach magazynu „NIGDY WIĘCEJ”, na stronie internetowej oraz w formie książkowej. Monitoring zyskuje renomę najbardziej obszernego i wiarygodnego opracowania danych na temat przemocy ksenofobicznej („hate crime”) w Polsce. Korzystają z niego media, ośrodki naukowe i organizacje międzynarodowe. W 2013 r. Stowarzyszenie zostaje zaproszone przez Prokuraturę Generalną do przeprowadzenia szkoleń na temat rasizmu i ksenofobii dla prawie 100 prokuratorów z całej Polski, przydzielonych do prowadzenia tego typu spraw w swoich jednostkach.

Marcin był zapalonym kibicem, uwielbiał oglądać zmagania sportowców – i to w najrozmaitszych dyscyplinach. W 1996 r. inicjuje kampanię społeczną „Wykopmy Rasizm ze Stadionów” – skierowaną głównie do kibiców futbolu, a także zawodników, trenerów, działaczy i dziennikarzy związanych z tą dyscypliną sportu. Stowarzyszenie – na wzór krajów zachodnich – propaguje antyrasistowską postawę wśród kibiców i dąży do wyeliminowania ze stadionów wszechobecnej na nich do niedawna symboliki faszystowskiej. Nawiązuje współpracę z UEFA, Polskim Związkiem Piłki Nożnej i wieloma klubami. Przeprowadza akcje edukacyjne na Mistrzostwach Świata w Piłce Nożnej w 2006 r. i Mistrzostwach Europy w 2008 r. Decyzją UEFA „NIGDY WIĘCEJ” koordynowało Program Odpowiedzialności Społecznej UEFA EURO 2012 „RESPECT Diversity” – specjalne edukacyjne działania antyrasistowskie związane z przygotowaniem do Euro 2012 w Polsce i na Ukrainie oraz w całym regionie Europy Wschodniej.

Marcin uwielbiał muzykę. Rzadko się zdarzało, by nie potrafił rozpoznać wykonawcy dobiegającego skądś utworu. Znał korzenie poszczególnych gatunków, tradycje kulturowe, z jakich się wywodzą. W latach 90. zainicjował kampanię „Muzyka Przeciwko Rasizmowi” – Stowarzyszenie przyciągnęło do niej wykonawców różnych gatunków muzycznych i za pośrednictwem ich twórczości wyszło z pozytywnym przesłaniem do setek tysięcy słuchaczy. Pod hasłem kampanii wciąż odbywają się koncerty i festiwale, zaś muzycy zamieszczają jej logo na swoich płytach. „NIGDY WIĘCEJ” wydało siedem płyt składankowych pod hasłem „Muzyka Przeciwko Rasizmowi” z udziałem wielu znanych artystów z Polski i z zagranicy. Kampania ta została uznana przez prasę muzyczną za jedno z najważniejszych wydarzeń roku 1997 i do dziś jest popularna w środowisku muzycznym.

Misją „NIGDY WIĘCEJ” – od początku istnienia tej organizacji – jest promowanie wielokulturowości i szacunku dla odmienności. Dzięki zaangażowaniu Marcina i jego współpracowników – Stowarzyszenie przez lata przełamywało złą kulturę milczenia wokół problemu rasizmu i ksenofobii. Przyczyniło się do budowy szerokiego i różnorodnego ruchu sprzeciwu wobec dyskryminacji w różnych obszarach życia społecznego. We współpracy z „NIGDY WIĘCEJ” powstało kilka tysięcy artykułów prasowych, audycji telewizyjnych i radiowych, filmów dokumentalnych, książek oraz prac naukowych poświęconych zjawisku rasizmu i neofaszyzmu. Stowarzyszenie prowadzi także stronę internetową (<http://www.nigdywiecej.org/244-60>) oraz wielojęzyczny profil na Facebooku (<https://www.facebook.com/respect.diversity>).

Drogę, którą przeszedł Marcin, obrazują w pewnym stopniu nagrody, które przyznano mu w ostatnich latach. W 2012 r. został uhonorowany tytułem „Człowieka bez Barrier”, nadawanemu osobom z niepełnosprawnością, których „społeczna aktywność, zaangażowanie i postawa są dla innych przykładem i źródłem motywacji do przełamywania barier w życiu codziennym”. W tym samym roku Marcin został laureatem konkursu o tytuł „Społecznika Roku 2011” tygodnika „Newsweek Polska”, w którym nagradzana jest „aktywność społeczna

pojedynczych osób i stojących za nimi organizacji”. Wcześniej, w 2011 r., został odznaczony przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi „w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego”.

W najnowszym numerze magazynu „NIGDY WIĘCEJ”, który zdążył jeszcze w całości przygotować, Marcin we wstępie napisał: „Stowarzyszenie «NIGDY WIĘCEJ» od lat przestrzega przed zagrożeniami ze strony neofaszystów. I, niestety, mimo wielu dowodów uznania dla naszej działalności, płynących także ze strony władz państwowych, nasze ostrzeżenia były przez te same władze lekceważone. Wieloletnie zaniechania oraz bierność państwa i wymiaru sprawiedliwości zrodziły na skrajnej prawicy i wśród rasistowskich pseudokibiców poczucie bezkarności i butę. Rezultaty tego, często krwawe, obserwujemy każdego dnia, prowadząc Brunatną Księgę (...)”.

Nikt nie zastąpi Marcina. Ale Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” będzie dalej prowadziło swoją działalność. Bo tak trzeba.

Autorką tekstu jest działaczką Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”, a zarazem sekretarzem redakcji czasopisma o tym samym co Stowarzyszenie tytule.

